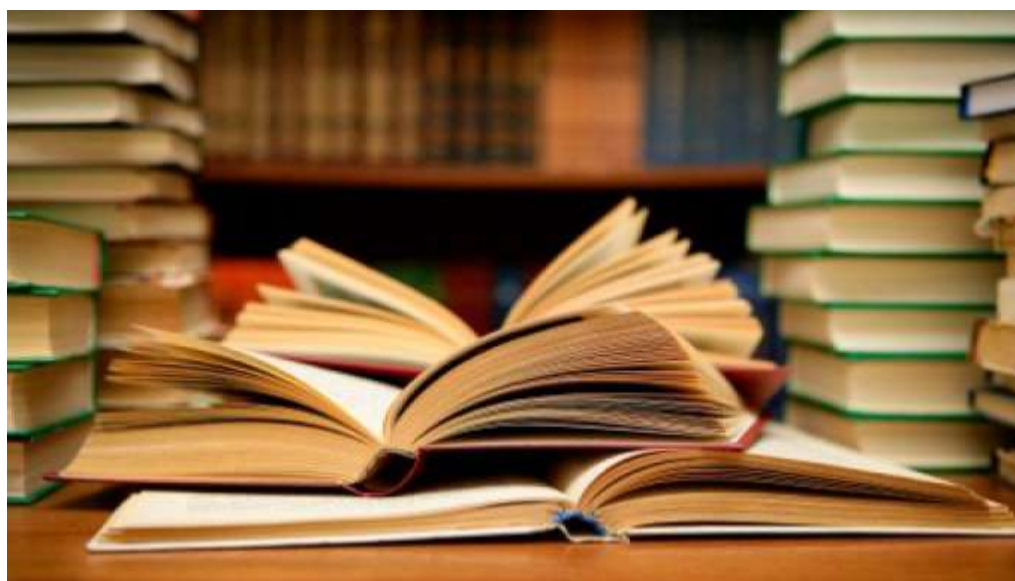

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Факультет здоров'я та фізичного виховання
Кафедра фізичної реабілітації

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання та захисту кваліфікаційної роботи магістра
за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта»
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Кваліфікація: Магістр зі спеціальної освіти за спеціалізацією 016.02 –
олігофренопедагогіка

УДК 378.147(076)
С79

Методичні рекомендації до виконання та захисту кваліфікаційної роботи магістра за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка / Укладач С.В.Стеблюк. Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. – 33 с.

Методичні рекомендації розглянуті та затверджені на засіданні кафедри фізичної реабілітації ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Протокол № 9 від 16.03. 2022 року

Методичні рекомендації розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету здоров'я та фізичного виховання ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Протокол № 7 від 24. 03. 2022 року

Укладач: Стеблюк С.В., д. пед. н., асистент кафедри фізичної реабілітації ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Рецензенти:

Філак Я.Ф. – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри фізичної реабілітації ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Швардак М. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

Методичні рекомендації до виконання та захисту кваліфікаційної роботи магістра за спеціальністю 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка передбачають алгоритм її виконання та порядок захисту. Подано взірці оформлення документів у процесі роботи та допуску до захисту.

Рекомендовано для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	6
1.1 Мета та завдання кваліфікаційної роботи магістра	6
1.2 Етапи виконання кваліфікаційної роботи	7
1.3 Вимоги до технічного оформлення роботи	11
1.4 Мовленнєве оформлення роботи	12
РОЗДІЛ 2. АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	15
2.1 Структура кваліфікаційної роботи	15
2.2 Вимоги до вступу	16
2.3 Основна частина дослідження	17
2.4 Оформлення висновку, списку літературних джерел, додатків	18
2.5 Порядок допуску кваліфікаційної роботи магістра до захисту	19
2.6 Порядок та критерії оцінювання кваліфікаційної роботи магістра	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	22
ДОДАТКИ	24

ПЕРЕДМОВА

Науково-дослідна робота студента є важливою складовою у підготовці майбутніх фахівців за всіма освітніми ступенями. Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою (Закон України «Про вищу освіту» Розділ 2, ст.5). Атестація випускника-магістра передбачає виконання кваліфікаційної роботи, що проводиться у формі публічного захисту.

Освітньо-професійна програма «Олігофренопедагогіка. Інклюзивна освіта» спеціальності 016 Спеціальна освіта за спеціалізацією 016.02 олігофренопедагогіка для магістерського рівня передбачає реалізацію програмних компетентностей – інтегральної, загальних, спеціальних, – наскрізним змістом яких є здатність до здійснення діагностико-аналітичної діяльності, реалізація наукових або освітніх проектів у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

У кваліфікаційній роботі має бути розв’язана складна задача чи проблема у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог. Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації (Стандарт вищої освіти України за спеціальністю).

Підготовка та захист кваліфікаційної роботи магістра здійснюється відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня спеціальності 016 «Спеціальна освіта», затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 05.01.2021 р. № 28, Положення про Атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», затвердженого Наказом ректора ДВНЗ «УЖНУ» від 04.03.15р. №519/01-17 зі змінами згідно Наказу ректора від 31.08.2017р. № 443/01-17 та іншими документами.

Кваліфікаційна робота магістра засвідчує оволодіння здобувачем освіти складовими професійної компетентності, здатністю на основі них провадити наукову діяльність у сфері спеціальної/інклюзивної освіти.

Завдання посібника:

- 1) розкрити вимоги до написання кваліфікаційної роботи;

2) рекомендувати структуру кваліфікаційної роботи;

3) подати зразки оформлення роботи та її елементів.

Мета – надати здобувачеві освіти методичні рекомендації щодо підготовки та проведення дослідження за темою.

Структура посібника: складається з двох розділів, підрозділів та додатків.

РОЗДІЛ І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1 Мета та завдання кваліфікаційної роботи магістра

Кваліфікаційна робота магістра – це самостійне наукове дослідження здобувача вищої освіти, яке виконується на завершальному етапі навчання для одержання ступеня магістра. Вона є результатом проведення науково-дослідної роботи за обраною темою.

Метою виконання кваліфікаційної роботи є: з'ясування сучасного стану проблеми у системній роботі над науковими джерелами, оволодіння методами самостійного дослідження, практичне застосування теоретичних знань для вирішення конкретних завдань у галузі спеціальної освіти. Дослідження повинно бути самостійним, достовірним та професійно спрямованими; мати цілісний та завершений характер, відповідати сучасним науковим підходам.

Завданнями здобувача освіти у процесі виконання кваліфікаційної роботи є:

1. З'ясувати стан досліджуваної проблеми за нормативно-законодавчою базою України, науковими розвідками вчених, педагогів, фахівців спеціальної освіти.
2. Систематизувати, узагальнити дані за результатами опрацювання наукових джерел і на основі їх визначити власну траєкторію дослідження.
3. Розробити етапи та дібрати методи наукового дослідження.
4. Провести дослідження й узагальнити його.
5. Сформулювати висновки за результатами виконання завдань.

Однією із важливих вимог є дотримання академічної доброчесності. За Законом України «Про освіту» (розділ V, стаття 42) дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації (із Закону України «Про освіту»).

Таким чином, виходячи із мети і завдань, здобувач вищої освіти повинен володіти такими компетенціями:

1. Здійснювати бібліографічний пошук наукових джерел.
2. Сформулювати актуальність дослідження.
3. Скласти план (зміст) у логічній послідовності.
4. Дібрати методи наукового дослідження.
5. Організувати й провести дослідження на різних його етапах.
6. Провести статистичну обробку даних.
7. Формулювати висновки відповідно до завдань дослідження.

Отже, розкрито основну мету та завдання виконання кваліфікаційної роботи магістра.

1.2 Етапи виконання кваліфікаційної роботи

Першим важливим етапом є процедура затвердження й вибору магістрантом теми наукового дослідження. Тематику кваліфікаційних робіт формує кафедра фізичної реабілітації, обговорює на засіданні, затверджує й доводить інформацію до відома здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Вибір теми кваліфікаційної роботи є прерогативою здобувача освіти, який урахує наукові інтереси; запропоновану кафедрою проблематику наукових пошуків; особливості бази практики або місце постійної роботи, де виконують кваліфікаційну роботу; можливості отримання необхідної інформації. Здобувач вищої освіти письмово повідомляє про вибрану тему кваліфікаційної роботи за формою чинного зразка; заява здобувача вищої освіти є підставою для призначення наукового керівника та подальшого затвердження.

Виконання кваліфікаційної роботи передбачає такі етапи:

– перший – організаційний. Здобувач вищої освіти обирає тему дослідження, яка затверджується відповідно до Положення щодо атестації здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» (далі Положення) з указівкою прізвища імені по батькові студента та наукового керівника. У погодженні з науковим керівником формулюються завдання дослідження та календарний план із зазначенням терміну їх виконання;

– другий – основний. Здобувач вищої освіти відповідно до затвердженого завдання проводить науково-дослідну роботу. Науковий

керівник надає консультації щодо правильності/неправильності ходу дослідження, дотримання календарного плану, спрямовує студента на виконання завдань, перевіряє кінцевий варіант роботи з поданням висновку;

– третій – заключний. Він передбачає передзахист результатів дослідження, рецензування та оформлення відповідних документів, подання кваліфікаційної роботи з усіма документами й матеріалами до екзаменаційної комісії;

– четвертий – підсумковий. Він включає підготовку здобувача освіти до публічного захисту, публічний захист, повідомлення результатів захисту.

Тематика кваліфікаційних робіт розробляється кафедрою фізичної реабілітації, обговорюється й затверджується на її засіданні та іншими керівними органами відповідно до Положення ДВНЗ «УЖНУ» щодо атестації здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію.

Інформація до етапів дослідження.

Організаційний. Вибір теми кваліфікаційної роботи здійснюється здобувачем вищої освіти, який урахує напрям дослідження, наявні напрацювання, особливості бази дослідження. Конкретні теми робіт на основі заяв студентів закріплюються за ними розпорядженням декана факультету й не можуть довільно змінюватися. Студент зобов'язаний перевірити формулювання теми за розпорядженням та виконувати кваліфікаційну роботу магістра відповідно до затвердженої теми. У разі відхилення від затвердженої теми та виконання дослідження з іншою назвою робота не допускається до захисту. Відповідальність за відповідність теми магістерської роботи темі, затвердженій розпорядженням, несе студент. Після затвердження теми в установлені терміни, студент має погодити з науковим керівником завдання та календарний план виконання роботи.

У процесі наукового пошуку студент зобов'язаний:

- 1) готувати всі розділи роботи за графіком;
- 2) виконувати рекомендації наукового керівника;
- 3) систематично відвідувати консультації;
- 4) своєчасно здавати на перевірку та редагувати зміст окремих структурних частин роботи;
- 5) дотримуватися правил академічної доброчесності.

Кваліфікаційна робота магістра супроводжується консультуванням керівника, який:

- 1) надає допомогу у процесі складання завдань та термінів виконання роботи;
- 2) здійснює систематичне консультування у процесі виконання роботи;
- 3) готує здобувача освіти до передзахисту та захисту;

4) інформує кафедру про хід виконання студентом роботи і випадки недотримання графіка підготовки окремих розділів і роботи в цілому.

Основний. Науково-дослідна робота студента повинна бути підпорядкована завданням з чітким формулюванням висновків. Алгоритм її виконання на основному етапі:

1. Пошук наукових джерел, в тому числі з Інтернет-ресурсів, їх опрацювання, виокремлення окремих цитат, думок із посиланнями, формування бібліографії.

2. Обґрунтування актуальності теми, постановка мети, завдань, визначення об'єкта, предмета дослідження, вибір методів наукового дослідження.

3. Підготовка теоретичної частини: з'ясування значення ключових слів, аналіз та узагальнення досліджень з обраної проблеми, стану означеної проблеми в сучасній спеціальній/інклюзивній освіті.

4. Виконання практичного розділу. Опис процесу дослідження.

5. Статистичний аналіз отриманих результатів.

6. Інтерпретація отриманих результатів дослідження.

7. Формулювання висновків та оцінювання отриманих результатів.

8. Підготовка тексту кваліфікаційної роботи, подання науковому керівникові.

9. Доопрацювання тексту з урахуванням зауважень наукового керівника.

Заключний. Передзахист результатів дослідження відбувається на кафедрі, що дає можливість здобувачеві освіти врахувати висловлені зауваження. Завідувач кафедри призначає комісію в складі 3-4 науково-педагогічних працівників для з'ясування готовності студента до захисту. На момент попереднього захисту в здобувача повинна бути готова робота (у непереплетеному вигляді).

Виконана робота в повному обсязі з відгуком наукового керівника реєструється на кафедрі й подається для рецензування.

Відгук наукового керівника має містити: формулювання актуальності теми кваліфікаційної роботи; аналіз відповідності змісту її темі й плану; оцінку наукової й практичної значущості роботи та її відповідності встановленим вимогам; ступінь розкриття проблеми; загальну оцінку роботи та висновок про можливість її допуску до захисту перед екзаменаційною комісією.

Підсумковий. Публічний захист. Готуючись до захисту, здобувач вищої освіти повинен ознайомитися з висновком наукового керівника та рецензією рецензента, проаналізувати їх і підготувати відповіді на зазначені зауваження. Заздалегідь до захисту здобувач готує доповідь, мультимедійну

презентацію (при потребі). Доповідь повинна бути стислою, відображати усі етапи та результати дослідження. Слід вказати актуальність теми, мету й завдання роботи, окреслити предмет та об'єкт дослідження, викласти результати проведеного дослідження, подати висновки відповідно до поставлених завдань. Доповідь студента починається словами «Шановний голово екзаменаційної комісії! Шановні члени екзаменаційної комісії» і завершується словами «Дякую за увагу!». Мовлення студента повинно бути чітким, науково виваженим, відповідати нормам літературної мови.

Відповідно до Положення засідання комісії при захисті дипломної роботи (проекту) включає:

оголошення Секретарем прізвища, імені та по батькові студента, теми його роботи (проекту); оголошення здобутків студента (наукових, творчих, рекомендацій випускової кафедри);

доповідь студента у довільній формі про сутність проекту (роботи), основні наукові рішення, отримані результати та ступінь виконання завдання; демонстрація роботи проводиться безпосередньо на засіданні комісії у присутності Голови та членів комісії; відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії; оголошення Секретарем відгуку керівника або виступ керівника зі стислою характеристикою роботи випускника в процесі підготовки роботи (проекту); оголошення Секретарем рецензій на роботу (проект); відповіді студента на зауваження керівника та рецензентів; оголошення Голови державної комісії про закінчення захисту (з Положення)

За умов дистанційного навчання в університеті захист проводять у режимі відеоконференції із використанням програмного забезпечення.

Отже, захист, як правило, організовують у такій послідовності:

– оголошення секретарем екзаменаційної комісії прізвища, імені та по батькові магістра, теми його наукового дослідження, відгуку, рецензій;

– доповідь здобувача (до 10-12 хвилин) про сутність роботи та отримані результати;

– відповіді на запитання членів комісії (до 15 хвилин);

– обговорення й оцінювання робіт членами комісії; вони оцінюються на закритому засіданні екзаменаційної комісії після захисту всіх запланованих для розгляду робіт, після чого оголошуються результати;

– оголошення головою або членом екзаменаційної комісії результатів захисту.

1.3 Вимоги до технічного оформлення роботи

Технічне оформлення повинно відповідати визначеним вимогам. Для друку використовують шрифт «Times New Roman»; колір шрифту – чорний; розмір шрифту – 14 пт. На одній сторінці розміщують від 30 до 40 рядків тексту, що відповідає використанню міжрядкового інтервалу 1,5. Абзац – 1,25 см. У процесі друкування виставляють поля: зліва – 30 мм, справа – 15 мм, зверху і знизу – по 20 мм.

Заголовки структурних частин «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ» та інші друкують великими літерами по центру сторінки. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами, крім першої великої, з абзацного відступу без крапки. Якщо заголовок складається з двох речень, їх розділяють крапкою.

Відстань між заголовком розділу та підрозділу – один міжрядковий інтервал; відстань між заголовком підрозділу і попереднім текстом – два міжрядкові інтервали, а між заголовком і наступним текстом – один міжрядковий інтервал.

Інші вимоги до друку:

- вирівнювати суцільний текст по ширині;
- розрізняти дефіс (орфографічне написання) й тире;
- правильно передавати лапки при цитуванні;
- розділи, підрозділи, пункти, підпункти нумерувати арабськими цифрами;
- номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою; після номера підрозділу крапку не ставлять, наприклад: 1.1 1.2...і так далі. Не використовуються для нумерації римські цифри, а також знак параграфу (§).

Структура кваліфікаційної роботи магістра має обов'язково включати: вступ, три розділи (кожен з яких включає кілька підрозділів), висновки, список використаних джерел. До роботи можуть додаватися додатки.

У завершеній кваліфікаційній роботі магістра послідовно розміщуються: титульний аркуш; завдання (не нумерують, але враховують), анотацію українською та англійською мовами, зміст (що відтворює план роботи); перелік умовних позначень (за наявності); вступ; розділи; висновки; список використаних джерел, додатки (за наявності) Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки (вступ, розділи, висновки, список використаних джерел, додатки). Анотація має обсяг 2 сторінки і відображає суть магістерської роботи та закінчується ключовими словами (не менше п'яти).

Нумерація сторінок роботи – наскрізна, у правому верхньому куті сторінки, арабськими цифрами без крапки.

Систематизований цифровий матеріал оформляється у вигляді таблиць. До всіх таблиць потрібно подавати посилання в тексті роботи. Таблиці нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу й номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, «Таблиця 2.1»: 2 – другий розділ, 1 – перша таблиця. У тексті може мати запис: (Табл. 2.1).

Номер таблиці розміщують над таблицею, біля правого поля сторінки. Вона повинна мати назву, яку друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують симетрично до тексту над таблицею. Заголовок кожної графи (стовпчику) у таблиці має бути стислим. Треба уникати повторювань заголовка (назви таблиці) в заголовках граф. Шрифт друку її дорівнює 12 (або 10 при об'ємній таблиці) Times New Roman.

Якщо таблиця переноситься на наступний аркуш, то слово «Таблиця» подають лише один раз над першою частиною таблиці. Над іншими частинами таблиці зліва з абзацного відступу друкують «Продовження таблиці» без повторення її назви. Наприклад, «Продовження таблиці 2.1» – продовження першої таблиці другого розділу.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки) необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці, по центру аркуша (можливість і в додатку). Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Записують під рисунком (схемою) таким чином: Рис. 2.1. Моделювання заняття в класі з інклюзивним навчанням.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу, після якого ставиться крапка, потім пробіл, потім порядковий номер ілюстрації, знову крапка, пробіл, назва ілюстрації без крапки в кінці.

Формули в роботі (якщо наявні) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Формули та рівняння подають без абзацного відступу посередині сторінки симетрично тексту окремим рядком безпосередньо після тексту, в якому їх згадано.

1.4 Мовленнєве оформлення роботи

Кваліфікаційну роботу виконують державною мовою, науковим стилем. Основні функції наукового стилю мови – повідомлення і переконання. Вони реалізуються у формі обґрунтування концепції, гіпотези, доведення

істинності теорії, узагальненої інформації про результати дослідження, класифікацій, пояснення явищ, систематизованого викладу певних знань, досягнень, висновків, рекомендацій, пропозицій тощо. Навчальний науковий текст розглядають як єдиний комунікативний блок, що має чітку, логізовану структурну організацію, яка формується під впливом двох основних факторів: характеру висвітлюваного змісту (тема – підтема – комбінація підтем) та способу його презентації. Комунікативними блоками є і його складові частини (компоненти), розташовані у певній послідовності. Кожний із компонентів тексту є функційно значущою одиницею, тобто може виконувати функції роз'яснення, обґрунтування, уточнення, доповнення, унаочнення тощо (За Г. Онуфрієнко).

Характерні ознаки наукового стилю:

- наявність відповідної термінології;
- відсутність емоційно забарвленої лексики;
- наявність міркувань, що сприяють доказу істини;
- смислова завершеність, цілісність та зв'язність думок;
- виклад від третьої особи або від першої особи множини, уживання безособових речень із присудком, вираженим дієслівною формою на -но, -то (з'ясовано, досліджено);

- синтаксис наукового стилю має яскраво виражений книжний характер, чітко організовану будову речень, без наявності інверсії;

- текст цитати починається і закінчується лапками й наводиться в тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора з посиланням на джерело.

У науковій роботі застосовують спеціальні функційно-синтаксичні засоби зв'язку, лексичні одиниці, що передають послідовність розвитку думки (по-перше, по-друге, передусім, водночас; з іншого боку; на підставі отриманих даних); свідчать про ступінь вірогідності (дійсно, зрозуміло, вірогідно), об'єктивність наведеної інформації (думають, вважають, стверджують); ствердження та заперечення (погоджуємося, стверджуємо, переконані; проте, тим часом, але, однак); причиново-наслідкові зв'язки (тому що; завдяки тому, що; у зв'язку з тим, що; через те, що; зважаючи на те, що, з огляду на те, що; з огляду на викладене вище), зв'язок із попередніми висловлюваннями (як уже зазначено, як засвідчив аналіз, згаданий, наведений вислів); результат, узагальнення (таким чином, отже, узагальнюючи сказане; підсумовуючи...). З метою аналізу певних фактів слід уживати словосполучки : автор пише про..., автор описує, розкриває, аналізує,

розв'язує, актуалізує проблему; уважає, зазначає, що; пише, що; наголошує, що; справедливо зауважує, що; порівнює, зіставляє, пропонує.

Рекомендується уникати дієприкметникові форми на -уч (-юч) теперішнього часу заміною їх на -увальн. Наприклад, констатувальний замість констатуючий, формувальний замість формуючий.

Отже, подано загальні вимоги до виконання та захисту кваліфікаційної роботи магістра.

РОЗДІЛ 2

АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1 Структура кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота магістра має орієнтовну структуру, що відповідає вимогам проведення наукового дослідження. Вона повинна містити:

- 1) титульний аркуш;
- 2) завдання;
- 3) анотація українською та англійською мовами;
- 4) зміст (що відтворює план роботи);
- 5) перелік умовних позначень (за наявності);
- 6) вступ;
- 7) розділи;
- 8) висновки;
- 9) список використаних джерел;
- 10) додатки (за наявності)
- 11) інші супровідні документи, що додаються (відгук наукового керівника, рецензії).

Рекомендації до оформлення роботи подано у Додатку А.

Титульний аркуш містить:

- назву Міністерства та закладу вищої освіти, його структурних підрозділів, де виконано кваліфікаційну роботу;
- тему роботи;
- прізвище, ім'я, по батькові автора роботи та його підпис;
- відомості про наукового керівника та його підпис;
- місто і рік виконання.

Завдання кваліфікаційної роботи магістра включає розгорнутий план роботи та календарний графік її виконання. Завдання підписується студентом, керівником магістерської роботи, консультантами (за наявності); затверджується завідувачем кафедри. Анотація українською та англійською мовами повинна стисло відтворювати основний зміст роботи, бути інформаційною й містити відомості, що дають змогу ухвалити рішення про доцільність опрацювання всієї роботи. Обсяг – дві сторінки.

У роботі подається перелік умовних позначень, якщо в ній вжито певні назви документів, що повторюються, термінологія тощо. Оформлення роботи та інших матеріалів подано у Додатку Б.

2.2 Вимоги до вступу

У вступі кваліфікаційної роботи сформульовано категоріальний апарат дослідження. Він повинен відображати: актуальність, аналіз проблеми за результатами вивчення нормативно-правових документів, наукових розвідок учених, педагогів-практиків у галузі спеціальної освіти, виокремлення малодосліджених питань. Обґрунтування актуальності теми дослідження здійснюється на основі аналізу проблемної ситуації, яка відображає суперечність між реальним станом об'єкта дослідження та сучасними завданнями. На основі цього визначається мета та завдання дослідження. Наступним кроком є формулювання об'єкту, предмета, методів наукового дослідження; наукової новизни, практичної значущості, переліку публікацій (якщо наявні), бази дослідження, структури роботи.

Формулювання категоріального апарату чітко подається у наукових дослідженнях учених. Наводимо визначення за В. Юринець.

Об'єкт наукового дослідження – це сфера діяльності суб'єкта або сукупність зв'язків, відносин, якостей досліджуваного явища чи процесу, або загальна сфера пошуку у вирішенні поставленої проблеми.

Предмет дослідження – це поняття, під яким розуміють конкретизацію напрямку дослідження у вибраній проблематиці, тобто виділення в ній деякого аспекту чи ракурсу, який узагальнено об'єднує певну сукупність властивостей об'єкта, для встановлення конкретних меж у процесі дослідження. Між поняттями «об'єкт» і «предмет» у науковому дослідженні наявна взаємозалежність, як між цілим (загальним) та його складовими (конкретним), де ціле сприймається як об'єкт, а його певна конкретна частина – як предмет.

Мета наукової роботи у стислій формі виражає те основне, чого прагнуть досягнути внаслідок проведення дослідження. Мету здебільшого формулюють коротко і лаконічно, щоб запобігти незапланованим відхиленням у процесі проведення дослідження.

Завдання визначають сукупність цілей і конкретизують мету наукового дослідження. Вони перебувають у взаємозалежності між собою, бо відносяться до єдиного цілого. Здебільшого їх розбивають на послідовні етапи, виконання яких приводить до досягнення поставленої мети.

Наукова новизна – це поняття, яке виражає ставлення до результатів наукового дослідження. Під час формулювання наукової новизни передбачається визначення рівня і вагомості результату дослідження серед уже відомих наукових фактів і його значущості як нового знання, наприклад, відкриття, винаходу, концепції, методики, рекомендацій.

Теоретична значущість – це характеристика важливості, доказовості та концептуальності отриманих результатів та їх наукової перспективності.

Практична значущість характеризується реальними застосуваннями отриманих результатів дослідження у практичній діяльності (за В. Юринець).

Методи наукового дослідження – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності. Теоретичні методи: аналіз, синтез, контент-аналіз, індукція, дедукція, порівняння, зіставлення, моделювання, узагальнення та інші. Емпіричні методи дослідження: анкетування, інтерв'ювання, спостереження, експеримент та інші.

Отже, вступ відображає основну концепцію проведення дослідження.

2.3 Основна частина дослідження

Основна частина кваліфікаційної роботи магістра складається з розділів – теоретичний, дослідницько-аналітичний (практичний), і підрозділів. Кількість розділів 3 і більше. Обсяг основного тексту роботи – не менше 60 сторінок (без урахування додатків).

У першому теоретичному розділі основної частини розглядаються теоретичні аспекти досліджуваної проблеми, здійснюється аналітичний огляд літературних джерел із предмета дослідження, аналізуються різні погляди, здійснюється їх класифікація. Його обсяг – 25-30 сторінок, включаючи підрозділи. Як правило, такий аналіз починається із визначення ключових (базових) понять, що рекомендується проводити за таким планом: формулювання понять за словниками, науковими розвідками вчених, узагальнення їх, виокремлення суттєвих ознак. Наступним кроком є проведення аналізу проблеми за сучасними фаховими виданнями, Інтернет-джерелами тощо. Україй важливо з'ясувати стан досліджуваної проблеми на сучасному етапі розвитку спеціальної освіти, вимоги Концепції Нової української школи, де створюються класи з інклюзивним навчанням.

Роботу над літературними джерелами рекомендується проводити в декілька етапів: 1) вивчення нормативно-законодавчої бази за напрямом дослідження; 2) пошук спеціальної літератури (словники, статті, автореферати, монографії та інші), складання відповідного каталогу; 3) систематизація наукової літератури; 4) виклад основного тексту підрозділів, в якому розкриваються опрацьовані теоретичні положення; 5) редагування складеного тексту.

Усі літературні та електронні джерела, на які є посилання в тексті, повинні бути пронумеровані та включені у список використаних джерел (приклад [5, с. 6]; п'яте за списком джерело, сторінка 6).

Перший розділ включає, як правило, 30 і більше джерел, в тому числі й закордонних авторів. Література повинна відповідати сучасності, розкривати тенденцію розвитку спеціальної освіти в Україні, посібники й підручники, словники, як правило, останніх років видання.

Другий розділ репрезентує організацію та методи дослідження. Необхідно подати характеристику предмета дослідження, програму й методи дослідження, охарактеризувати етапи дослідницької роботи, базу та кількість учасників, що взяли участь в експерименті. Слід здійснити опис вибірки (хто був охоплений дослідженням і скільки респондентів брало участь). Обсяг розділу – 15 і більше сторінок.

Третій розділ висвітлює результати дослідження й включає 2-3 підрозділи, в яких розкриваються шляхи реалізації проблеми, власні наукові пошуки у галузі спеціальної освіти, пропозиції з метою покращення підготовки фахівців за спеціальністю 016/удосконалення роботи закладів освіти – спеціальних чи з інклюзивним навчанням. У цьому розділі розкривають також зміст і результати власних досліджень, які мають практичне значення. Дослідження супроводжуються таблицями, діаграмами, рисунками тощо. Обсяг розділу – 20-25 сторінок.

2.4 Оформлення висновку, списку використаних джерел, додатків

Висновки до роботи подаються відповідно до завдань дослідження, що подані у вступі. Як правило, формулюються словами: з'ясовано, вивчено, досліджено та іншими. Важливо вказати власні напрацювання, наголосити на якісних і кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати їхню достовірність, викласти рекомендації щодо їхнього використання і подальшого дослідження проблеми.

Список використаних джерел рекомендується розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, або за порядком посилання.

В Україні діють два затверджені Національні стандарти, що відповідають за оформлення бібліографічної інформації в науковій роботі.

1. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Чинний від 2007-07-01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с.

Це регламентуючий документ для оформлення бібліографічних списків, списків використаної літератури, списків літератури в наукових роботах тощо.

2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. Стандарт України. – Вид. офіц. – [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с.

Згідно із Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (zareestrovano в Мін'юсті 3 лютого 2017 р. № 155/30023) МОН України спростило вимоги до оформлення списку використаних джерел. Зокрема, на вибір можна використовувати Національний стандарт України «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015» або один із стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, які є загальнозживаними в зарубіжній практиці оформлення наукових робіт.

Додатки оформлюються як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний додаток друкується з нової сторінки. З правого боку рядка малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток __», без знака №, і велика літера, що позначає додаток. Наприклад: «Додаток А». Додатки позначаються великими літерами української абетки, за винятком Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад, Додаток А. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Текст кожного додатка може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. Якщо зміст додатка не вміщується на одну сторінку, то на наступній сторінці у верхньому правому куті зазначається «Продовження додатку...».

2.5 Порядок допуску кваліфікаційної роботи магістра до захисту

До захисту допускають кваліфікаційні роботи, теми яких затверджені й не подані в іншій редакції. Структура, зміст, якість викладення матеріалу й оформлення відповідають вимогам написання кваліфікаційної роботи магістра.

До захисту допускає завідувач кафедри, який ухвалює позитивне рішення на підставі викладеного вище або підсумків попереднього захисту роботи на кафедрі. Списки здобувачів, допущених до захисту, затверджує декан факультету.

Роботу, у якій виявлені принципові недоліки в обґрунтуваннях і висновках, невідповідність темі, суттєві відхилення від вимог до кваліфікаційної роботи магістра, не допускають до захисту. Несвоєчасна здача роботи без відгука та рецензій також є підставою для не допуску. Рішення про це ухвалюють на засіданні кафедри. Витяг із протоколу подається деканові факультету для підготовки матеріалів до наказу ректора про відрахування здобувача.

2.6 Порядок та критерії оцінювання кваліфікаційної роботи магістра

При оцінювання кваліфікаційної роботи враховується:

- 1) уміння здійснювати аналіз необхідних для дослідження джерел;
- 2) правильність формування наукового апарату дослідження;
- 3) відповідність логічної побудови роботи поставленим завданням;
- 4) повнота і глибина розкриття теми;
- 5) самостійність у процесі проведення дослідження;
- 6) уміння застосовувати методи наукового дослідження;
- 7) зміст методологічного та дослідницького апарату;
- 8) здатність до узагальнення отриманих результатів;
- 9) якість оформлення;
- 10) стилістична, орфографічна та пунктуаційна грамотність.

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи магістра такі:

- 1) опрацювання теоретичної частини дослідження (максимум 20 балів);
- 2) опис експериментальної частини дослідження (максимум 10 балів);
- 3) апробація результатів дослідження (максимум 20 балів);
- 4) формулювання висновків та власних суджень (максимум 10 балів);
- 5) правильність оформлення списку використаних джерел, додатків (максимум 10 балів);
- 5) правильність та грамотність оформлення роботи (максимум 10 балів);
- 6) захист – доповідь, відповіді на запитання (максимум 20 балів).

Загальна кількість балів – максимум 100.

Оцінка за стобальною шкалою переводиться в національну систему оцінок за такою схемою: «відмінно» – 90-100 балів (оцінка «А» за шкалою ECTS); «добре» – 74-89 балів (оцінки «В», «С» за шкалою ECTS); «задовільно» – 60-73 бали (оцінки «D», «E» за шкалою ECTS); «незадовільно» – менш ніж 60 балів (оцінки «FX», «F» за шкалою ECTS).

Критерії оцінювання.

Відмінно (90 –100 балів) – робота самостійна, містить глибокий теоретичний аналіз проблеми з відповідними посиланнями; правильно сформовано та представлено науковий апарат дослідження; чітко описано організацію та методи дослідження, проходження експерименту, сформульовано на високому рівні узагальнення. За результатами наукового дослідження запропоновано рекомендації щодо впровадження в практику роботу закладу освіти. Стилiстичне, орфографічне, пунктуаційне та технічне оформлення відповідає вимогам. Доповідь на захисті здобувача й відповіді на запитання логічні, ґрунтовні та проілюстровані презентацією.

Добре (82– 89 балів) – зміст роботи відповідає назві, завдання виконані й мета досягнута; правильно дiбрано та оформлено науковий апарат дослідження; зроблено глибокий аналіз наукових джерел з правильно оформленими посиланнями; продумана логіка дослідження. Проте студент припустився помилок при оформленні висновку, окремі неточності у формулюванні думок, орфографічні чи пунктуаційні огріхи. Доповідь логічна, відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії правильні.

Добре (74–81 бал) – робота написана самостійно, зміст відповідає назві, завдання виконані й мета досягнута; правильно дiбрано та оформлено науковий апарат дослідження. Тему роботи розкрито, але поверхово проаналізовано літературні джерела, мають місце зауваження в рецензії та відгуку наукового керівника щодо змістових аспектів роботи. Доповідь логічна, відповіді на запитання членів комісії правильні, але не повні.

Задовільно (60–73 бали) – робота написана самостійно, науковий апарат дослідження сформульований, проте з неточностями. Теоретичні відомості подаються відповідно до теми, але не містять аналізу, добір інформаційних матеріалів не завжди обґрунтований, методи наукового дослідження обґрунтовано непереконливо; рецензія містить зауваження. Доповідь підготовлена, але не повністю розкриває проблему, не всі відповіді на запитання членів комісії правильні або повні; є зауваження щодо оформлення роботи. Мають місце мовні помилки, неточності в друкуванні.

Незадовільно (менше ніж 60 балів) – зміст роботи не розкритий, темі не відповідає; науковий апарат представлений із значними помилками; розділи не пов'язані між собою; відсутній огляд сучасних літературних джерел; аналіз виконаний поверхово, переважає описовість; недбале оформлення роботи. Доповідь неправильно побудована, відповіді на запитання комісії неточні, неповні, або відсутні. Робота оформлена без дотримання вимог.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. *Нац. стандарт України. Вид. офіц.* Київ, 2016. 17 с. (Інформація та документація).
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. 2-ге вид., доп., випр. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.
3. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2010. 308 с.
4. Корнєщук В. В. Методичні рекомендації до написання випускної кваліфікаційної роботи магістра. 2-ге вид. Одеса: ФОП Бондаренко М., 2018. 41 с.
5. Лузан П. Г., Сопівник І. В., Виговська С. В. Основи науково-педагогічних досліджень. Київ, 2010. 219 с.
6. Методичні вказівки до написання кваліфікаційної роботи магістра: для здобувачів спеціальностей: «Освітні, педагогічні науки», «Дошкільна освіта» та «Початкова освіта», другий (магістерський) рівень вищої освіти денної та заочної форм навчання. Укладач М. В. Швардак. Мукачево: МДУ, 2020. 51 с.
7. Методичні вказівки для написання курсових та випускних кваліфікаційних робіт бакалавра, спеціаліста та магістра всіх форм навчання. Ужгород: УЖНУ, 2013. 52 с.
8. Основні вимоги до оформлення списку літератури за новими стандартами: методичні рекомендації / уклад.: М. П. Гребенюк, Г. З. Шевчук. Луцьк: ВІППО, 2019. 60 с.
9. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: Навчальний посібник з алгоритмічними приписами. 2-ге вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2009. 392 с.
10. Положення про Атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», затвердженого Наказом ректора ДВНЗ «УЖНУ» від 04.03.15р.№519/01-17 зі змінами Наказ ректора від 31.08.2017 р. № 443/01-17.
11. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

12. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 156-VII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 37–38. Ст. 2004.
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

13. Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня спеціальності 016 «Спеціальна освіта», затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 05.01.2021 р. № 28 URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>

14. Товт В. А. Основи наукових досліджень та методика підготовки дипломних робіт: навч. посіб. [уклад. Товт В. А.]. Ужгород: «ТОВ «РіК-У», 2019. 139 с.

15. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 178 с.

Структура кваліфікаційної роботи магістра

№ з.п.	Структурна частина	Примітки
1.	Титульний аркуш (1 сторінка)	Сторінки не нумерують, але враховують
2.	Завдання на кваліфікаційну роботу магістра (1 сторінка, на одному аркуші з обох боків)	
3.	Анотація українською та англійською мовою (2 сторінки)	
4.	Зміст (1 сторінка)	
5.	Перелік умовних позначень (1 сторінка)	
6.	Вступ (3 – 6 сторінок)	Нумерація наскрізна в правому куті)
7.	1 розділ (теоретична частина)	
8.	2-3 розділи (практична частина)	
9.	Висновки (3 – 5 сторінок)	
10.	Список використаних джерел (30 – 70 позицій)	Власні публікації, якщо є, здобувач також подає в списку використаних джерел, викладених на сторінках, що становлять загальний обсяг роботи
11.	Додатки (за необхідності)	Нумерація сторінок наскрізна. Сторінки додатків становлять загальний обсяг роботи
12.	Подання голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи магістра. Відгук наукового керівника, рецензія (1-2 сторінки)	Рецензії не нумерують

**Зразок заяви студента на затвердження
теми кваліфікаційної роботи магістра**

Завідувачеві кафедри _____
(науковий ступінь, учене звання, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

факультету _____
здобувача вищої освіти
спеціальності _____

_____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

тел. _____

ЗАЯВА

Прошу закріпити за мною тему кваліфікаційної роботи магістра:

« _____

_____ »

дата

підпис

Зразок оформлення титульного аркушу

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра фізичної реабілітації

Роман ПЕТРЕНКО (Ім'я ПРИЗВИЩЕ здобувача освіти)

Тема кваліфікаційної роботи магістра

016 «Спеціальна освіта»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр

Науковий керівник:
Ім'я ПРИЗВИЩЕ,
науковий ступінь, вчене звання

Ужгород, 20__

Зразок зворотного титульного аркуша

Реєстрація _____

(номер)

« ____ » _____ 20 ____ р. _____

(підпис лаборанта кафедри) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

Завідувач кафедри

(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(науковий ступінь, вчене звання)

« ____ » _____ 20 ____ р.

Рецензент _____

(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(науковий ступінь, вчене звання)

Виконавець _____

(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут, факультет, відділення _____

Кафедра, циклова комісія _____

Освітньо-кваліфікаційний рівень _____

Напрямок підготовки _____

(шифр і назва)

Спеціальність _____

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

« _____ » _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Тема проекту (роботи) _____

керівник проекту (роботи) _____,

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “ _____ ” _____ 20__ року № _____

2. Строк подання студентом проекту (роботи) _____

3. Вихідні дані до проекту (роботи) _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка

Студент _____
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)Керівник проекту (роботи) _____
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

АНОТАЦІЯ
до кваліфікаційної роботи магістра

Ім'я ПРИЗВИЩЕ

«Тема роботи». – Кваліфікаційна робота магістра на правах рукопису.

Дослідження присвячено проблемі...

Завдання дослідження...

У роботі проаналізовано...

Ключові слова:

Обсяг анотації українською та англійською мовами – дві сторінки,
шрифт Times New Roman, п. 14, інтервал – 1,5, відступ – 1,25 см.

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи магістра

ЗМІСТ

стор.

Перелік умовних позначень

ВСТУП

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

1.1 Поняття «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання»

1.2

1.3

Розділ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1

2.2

**Розділ 3. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО
НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ**

3.1

3.2

3.3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Примітка: перелік умовних позначень і додатки вказуються при їх наявності, кількість розділів та підрозділів визначає здобувач освіти.

Навчально-методичне видання

Укладач: Стеблюк Світлана Василівна

Методичні рекомендації
до виконання та захисту кваліфікаційної роботи магістра за
спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Видано та віддруковано в ТОВ «Поліграфцентр «Ліра»:

88000, м. Ужгород, вул. Митрака, 25

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ЗТ No24 від 7 листопада 2005 року.